Llegir La Celestina a l'institut?

written by Pilar Fernández | 17 de September de 2023

– En això veig, Melibea, la grandesa de Déu

– En què, Calisto?

Només començar la lectura de *La Celestina* a la classe de primer de batxillerat, una alumna alça una mà quasi desafiant l'autor i pregunta com és possible que estos dos personatges es criden pel seu nom si suposadament no es coneixen. La seua amiga, asseguda al costat, li respon amb complicitat:

> *«Doncs com tu amb X., que mai us heu dirigit la paraula, però saps perfectament com es diu, on viu i fins i tot el número de telèfon.»*

La classe comença a mirar l'obra d'una altra manera, amb proximitat i amb la sensació que comencen una gran obra que alguna cosa té a veure amb les seues vides.

En estes dates estem els docents de Llengua i literatura tancant les lectures que farem a l'aula amb el nostre alumnat i és inevitable el debat sobre si llegir clàssics o no, malgrat les sòlides evidències científiques que demostren la importància de llegir les millors obres, com ja s'ha explicat en este diari.

La Celestina és una de les obres més qüestionades. Tot i així, cada curs, el mateix alumnat de les nostres aules ens mostra que, gràcies a les tertúlies literàries dialògiques, gaudeixen profundament d'esta obra, desafiant els que afirmen que no és per a tothom, i son capaços d'acostar-s'hi amb una mirada pròpia, actual i profunda.

A les tertúlies dialògiques del curs passat, concretament, em van impactar algunes veus com la de C. que, davant la trajectòria vital de Pármeno i Sempronio (que trenquen la confiança entre ells mateixos i els seus amics, delinqueixen i maten fins a la seua pròpia destrucció), va demanar la paraula per a compartir com li recordaven estes vides a les d'alguns amics que havia deixat al seu país, tan violent, on "molts xics es fan malbé la vida per res", com en este cas, deia, "per una cadena d'or ".

Els temes que es tracten al llibre són de tal actualitat i tan essencials per a l'ésser humà que, amb l'adequat treball a l'aula o a la biblioteca tutoritzada a través de lectura dialògica i de tertúlies literàries dialògiques, ajuden els i les adolescents a reconéixer-se, a plantejar-se les seues relacions i les seues actuacions a la vida real. Per exemple, A., alumna de tercer d'ESO, després de llegir el plante de Pleberi davant del suïcidi de la seua filla, diu:

> *«Com em recorda a mi i al meu pare, ell es mata per donar-me tot allò que ell creu que és el millor, però jo tinc la sensació que no em coneix.»*

I reflexiona sobre la necessitat de millorar esta relació a través del diàleg.

El relat de la relació entre Calisto i Melibea, la coerció i el consentiment van ser capaços de superar la barrera del

llenguatge del segle XV i fer que l'alumnat veiera sentit a la lectura que se'ls proposava, que comparara este món de ficció amb les seues pròpies vides i experiències, algunes molt dures, i que gràcies a la tertúlia dialògica trencaren el silenci al qual tantes víctimes se senten condemnades.

La lectura dels clàssics és especialment beneficiosa en els adolescents, tal com ha demostrat la investigació. El gaudi que he pogut vore al meu alumnat inclou estos plantejaments vitals i ètics, però també el plaer estètic davant la pròpia obra d'art, la satisfacció per haver superat el repte intel·lectual de llegir una obra del segle XV i de plantejar-se les seues relacions i el seu futur amb una altra mirada.

Quan vaig explicar a J., alumna de primer de Batxillerat, que escrivia este article, em va enviar un missatge que crec que és el millor tancament per a les meues paraules. Estes les diu una adolescent sobre *La Celestina*… No podem negar-li a cap xic o xica que visca esta experiència:

> *«Una de les lectures amb què més vaig aprendre i vaig gaudir durant este curs va ser La Celestina. És increïble com un clàssic que pertany al segle XV tracta temes actuals tan transcendentals per a la gent de la meua edat com el discurs coercitiu, la violència de gènere, la importància de les amistats, les falses aparences… però, evidentment, per això és un clàssic. […] En un futur vull ser professora de literatura i intentaré que el meu alumnat llegisca esta obra perquè els ajude a analitzar més críticament tot allò que ens envolta.»*

[Imatge: Wikimedia Commons]